Lainvalmisteluosasto
Lainsäädäntöneuvos Ville Hinkkanen

OM 40/43/2016

21.4.2016

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Oikeusministeriön lausunto hallituksen esityksestä laiksi arvopaperimarkkinalain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (MAD/MAR)

Lakivaliokunta on pyytänyt oikeusministeriöltä lausuntoa hallituksen esityksestä laiksi arvopaperimarkkinalain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Oikeusministeriö toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Rikoslain 51 luvun muutokset

Esityksen tarkoituksena on toteuttaa tarvittavat toimenpiteet markkinoiden väärinkäyttöä koskevan Euroopan unionin asetuksen (MAR) tiettyjen säännösten noudattamiseksi ja panna täytäntöön markkinoiden väärinkäyttöä koskevan direktiivin (MAD) säännökset markkinoiden väärinkäytöstä määrättävistä rikosoikeudellisista seuraamuksista. Esitys sisältää tämän johdosta lukuisia muutoksia arvopaperimarkkinalakia koskevaan rikoslain (39/1889) 51 lukuun.

Sisäpiirintiedon väärinkäyttönä (1—2 §) säädettäisiin nimenomaisesti rangaistavaksi toimeksiannon peruuttaminen ja muuttaminen käyttämällä hyväksi sisäpiirintietoa sekä sisäpiirintietoon perustuvan neuvon hyväksikäyttäminen. Hyödyn hankkimista koskeva korotettu tahallisuusvaatimus poistettaisiin rangaistussäännöksestä, mutta säännösten soveltamista rajoitettaisiin muun muassa 7 §:n säännöksellä erilaisista sallituista toiminnoista.

Lukuun lisättäisiin uusi rangaistussäännös (2 a §), joka koskee *sisäpiirintiedon ilmaisemista* ilman, että kyse on tiedon välittömästä hyväksikäyttämisestä arvopaperia koskeviin kauppoihin tai neuvoihin. Oikeusministeriö toteaa, että sääntely on merkityksellistä sananvapauden näkökulmasta, mikä ilmenee myös hallituksen esityksen perusteluista (s. 46—47). Säännöksen tulkinnassa on otettava huomioon MAR:n säännökset tietojen levittämisestä journalistisissa tarkoituksissa ja MAD:n säännös tarpeesta suojella lehdistönvapautta ja sananvapautta. Tältä osin on huomattava, että säännöstä ei sovelleta, jos teko tapahtuu esimerkiksi osana työn, ammatin tai tehtävien tavanomaista suorittamista (7 §:n 3 momentti).

Käyntiosoite	Postiosoite	Puhelin	Faksi	Sähköpostiosoite
Kasarmikatu 25 HELSINKI	PL 25 00023 VALTIONEUVOSTO	02951 6001	09 1606 7730	oikeusministerio@om.fi

Markkinoiden manipulointia (3 §) koskevaan rangaistussäännökseen lisättäisiin yksityiskohtaiset tekotapatunnusmerkit, jotka vastaavat direktiivin sääntelyä ja joiden johdosta säännös olisi paremmin sopusoinnussa rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen kanssa. Viitearvojen kuten korkoindeksien manipulointi säädettäisiin rangaistavaksi. Rangaistavuus ulotettaisiin myös rikoksen yritykseen.

Tiedottamisrikosta koskevaan rangaistussäännökseen (5 §) lisättäisiin viittaus markkinoiden väärinkäyttöasetukseen.

Lukuun liittyy lisäksi laaja *määritelmäsäännös* (6 §) sekä lähes koko lukua koskevat *soveltamisala- ja rajoitussäännökset* (6 a ja 7 §). Nämä yleissäännökset ovat poikkeuksellisen laajoja, ja luvun säännösten soveltaminen edellyttää yleissäännösten lukemista rinnakkain aineellisten rangaistussäännösten kanssa. Ratkaisua voidaan kuitenkin pitää rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen kannalta ja sääntelyteknisesti perusteltuna.

Jatkovalmistelusta

Oikeusministeriö toteaa, että asetuksen täytäntöönpanoon liittyy tämän hallituksen esityksen lisäksi vielä lukuisia haasteita. Erilliseen esitykseen tähtäävässä myöhemmässä jatkovalmistelussa on tarkoitus arvioida muun muassa Finanssivalvonnan tutkintavaltuuksia ja pakkokeinoja. On tärkeää, että tuleva sääntely täyttää perusoikeuksien rajoitusedellytykset ja on yhteensopivaa ja johdonmukaista hallinnollisten viranomaisten toimivaltuuksia koskevan lainsäädännön kanssa. Tavanomaisen esitutkinnan ja rikosprosessin rinnalle ei tule muodostaa laajaa rinnakkaista prosessissääntelyä, vaan vakavimmat rikkomukset on jatkossakin käsiteltävä rikosprosessissa. Oikeusministeriö korostaa, että tässä valmistelussa on tarpeen arvioida myös henkilötietojen suojaan liittyviä kysymyksiä.

Lopuksi

Esitykseen sisältyvät rikoslain säännökset on valmisteltu yhteistyössä oikeusministeriön kanssa, oikeusministeriö on antanut esitysluonnoksesta lausuntonsa ja sen näkemykset on otettu valmistelussa huomioon. Oikeusministeriöllä ei siten ole esityksestä huomautettavaa.